

Theater

als symbool van de wereld

Reportage Diever

In het Drentse Diever is de Globe nagebouwd, de Londense schouwburg uit Shakespeares tijd. Dankzij de glazen overkapping kan er nu het hele jaar Shakespeare gespeeld worden.

Door onze medewerker
Kester Freriks

Een oververhitte kogel uit een theaterkanon legde in 1613 Shakespeares eigen schouwburg in de as, de Globe in Londen. Dat was tijdens de historische tragedie *Henry VIII*. Het theater stond op de zuidoever van de Theems, aan Bankside, en ging in vlammen op.

Van dit theater zijn slechts een handjevol schetsen en een enkele beschrijving bewaard. Het interieur bestond uit galerijen, het dak was open. Voor het houten podium waren staanplaatsen. Shakespeare noemde zijn theater de 'wooden O', de 'houten O', naar de ronde vorm ervan.

En nu, ruim vier eeuwen later, is in het Drentse Diever, tussen de bomen, een nieuwe Globe gebouwd. Het eerste wat we zien is een rond bouwwerk, zwart geverfd. Binnen lopen twee galerijen in het rond. Het theater is opgetrokken uit blank beukenhout. In het verhoogde podium bevinden zich luiken, zodat spelers bij verrassing uit de kelderruimte op kunnen komen of erin verdwijnen. Regisseur Jack Nieborg van het Shakespearetheater Diever wijst naar boven, naar de zoldering: „Ook daarin komt een luik. Net als in Shakespeares tijd kunnen we theatraal kunst en vliegwerk laten zien. Volgens getuigenissen van destijds haalden acteurs halsbrekende acrobatische toeren uit.”

Het is een lang gekoesterde wens van het Drentse Shakespearetheater om het hele jaar door te kunnen spelen, en niet alleen 's zomers. In 1946 begon het openluchtspel daar op een open plek tussen de bomen met de *Midzomernachtdroom*. Sindsdien is een zeventigjarige traditie opgebouwd. In samenwerking met architect Willem van der Salm viel de keuze op de oorspronkelijke Globe, geopend in 1599. Hier speelde Shakespeare zelf in tal van rollen, onder meer als geest van de vader in zijn eigen *Hamlet*. Van der Salm bestudeerde de historische tekeningen van destijds. De Globe lag vlak naast drie andere theaters aan de Theemsoever: de Hope, Rose en Swan. Voor Diever wilde Van der Salm een kleinere variant van de oorspronkelijke Globe. Deze bood plaats aan drieduizend bezoekers.

Gretig publiek

Het theater uit Shakespeares tijd begon op marktpleinen en de binnenplaats van herbergen, maar het gretige schouwburgpubliek wilde meer, dus kwamen er echte schouwburgen. Van der Salm: „De cirkelvormige structuur en de rondlopende balustraden verle-

nen de theaters een grote intimiteit. Veel meer dan in de latere schouwburgen bevinden de toneelspelers zich dicht bij de toeschouwer, je kon hen zelfs aanraken. Er was eigenlijk geen barrière tussen acteur en toeschouwer.”

Het Globetheater, zoals de Dieverse variant heet, bezit een prachtige akoestiek. Deze zomer speelt in het buiten-theater ofwel „de grote zaal” de tragedie *Richard III*. Maar Nieborg wil de voorstelling later in het seizoen ook binnen brengen. Hij vraagt zich hardop af of het toneelpubliek de historische staanplaatsen kan appreciëren. Dat gaat hij uitzoeken. De zitplaatsen bevinden zich alleen op de eerste en tweede ring, net zoals in Shakespeares tijd. De zijpanelen van deze kleine arena zijn ossenbloedrood geverfd, de beuken balken behouden hun blanke kleur. Nieborg memoreert hoe bijzonder het is dat in deze tijd van bezuinigingen de provincie Drenthe in zo'n korte tijd de nieuwbouw met drie ton subsidieerde en bovendien zorg droeg voor de vergunningen. Enkele details spreken tot de verbeelding, zoals het aantal van 800 deuvels of houten pinnen voor de houtverbinding. De dia-

Er is berekend dat de lengte van de bedrijven in zijn werk afhankelijk is van de brandduur van een fakkel

meter is 15 meter en het hoogste punt 8 meter. Er is plaats voor tweehonderd bezoekers, waarvan tachtig staanplaatsen. Het dak is bedekt met Spaanse natuurleien. Wat het meest opvalt aan het interieur is de ritmiek van het houtwerk met zijn horizontale, verticale en gebogen lijnen.

Geen open dak

Er is één belangrijk verschil met de originele Globe: geen open dak, maar een glazen overkapping. Daglicht en het zachtere schemerlicht valt erdoorheen en verlicht na zonsopgang het spel. In Shakespeares tijd waren dat fakkels. Nieborg: „Er is door theaterhistorici berekend dat de lengte van de bedrijven in zijn werk afhankelijk is van de brandduur van een fakkel. Fakkels kunnen we hier niet laten branden, in deze houten entourage, maar het beeld spreekt me aan. Net zoals de vlag die wapperde tijdens een uitvoering bovenop de Globe: zwart voor tragedie, wit voor komedie en rood voor een historiestuk.”

De oorspronkelijke Globe is een van de meest geïmiteerde theaters ter wereld. Er bestaan maar liefst vijftien replica's van Duitsland tot Japan, van Amerika tot Italië. Dat is niet verwonderlijk. De 'wooden O' geldt voor Shakespeare als het symbool van de wereld.

Globetheater Diever. Ontwerp: Vander-salm Bouwkundig Ontwerp- en Advies Bureau, Dwingeloo. Opening: 12/8 Shakespearetheater Diever. Inl: shakespearetheaterdiever.nl